

20 JUL 2012

**DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
12/1494

Dato
19.07.2012

Høring - EU-kommisjonens forslag til nye personvernregler

Kulturdepartementet viser til brev fra Justisdepartementet av 19. april 2012, der det bes om tilbakemelding på Europakommisjonens utkast til en forordning om nye personvernregler. Vi har merket oss endringene som er foreslått i utkast av 22. juni 2012, og er positive til disse.

Kulturdepartementet har følgende tilbakemelding:

Innledning

Totalt sett er EU-kommisjonens forslag til personvernregler et omfattende, detaljert og til dels utilgjengelig regelverk. Det åpner i stor grad for at mye av lovgivningsmyndigheten flyttes fra nasjonale myndigheter til kommisjonen. Nettopp fordi forordningsutkastet er så omfattende og detaljert er det vanskelig å få fullstendig oversikt over de langsiktige konsekvensene av å vedta forordningen.

Kulturdepartementet har forståelse for behovet for et likelydende personvernregelverk i EU/EØS-området. Vi mener samtidig at noen av de foreslåtte bestemmelsene kan medføre alvorlig fare at informasjon som både kan vise seg å være nødvendig for den enkeltes rettssikkerhet og er en del av vår felles kulturarv kan forsvinne. Vi er tilhenger av et regelverk som setter felles europeiske rammer for vilkår for primærbehandling av personopplysninger og den registrertes rett til å få informasjon om denne behandlingen. Vi er skeptiske til å åpne for sletting av personopplysninger i for stor grad, spesielt i offentlige arkiver, herunder nettarkivet som forvaltes av Nasjonalbiblioteket.

I stedet for å åpne for omfattende mulighet til at den enkelte kan kreve seg slettet, bør det heller gis gode regler som garanterer forsvarlig behandling av personopplysninger. Dette bør i hvert fall la seg gjøre når det gjelder offentlig dokumentasjonsforvaltning innenfor arkiv og biblioteksektoren.

Kulturdepartementets ansvarsområder og forordningens mulige innvirkning på disse områdene

Kulturdepartementet er ansvarlig for arkivfeltet og bibliotekfeltet, herunder bevaringsinstitusjonene Arkivverket og Nasjonalbiblioteket. Begge institusjonene har ansvar for større samlinger som blant annet tilgjengeliggjøres til forskning og dokumentasjonsformål og begge samlingene inneholder personopplysninger.

Forordningsutkastet omfatter i prinsippet alle typer virksomhet, uavhengig av om den er offentlig eller privat. Bare i noen få bestemmelser sondres det mellom offentlig og privat sektor. Til en viss grad er dette forståelig men samtidig ønsker vi å understreke at regler som anses nødvendige for å regulere privat sektor, ikke nødvendigvis er like nødvendige eller passende for offentlige sektor. Dette vil spesielt gjelde for den delen av offentlig sektor som er ansvarlig for dokumentasjonsbevaring for ettertiden.

Det er viktig at det kulturpolitiske fundament som bevaringsinstitusjonenes virksomhet er basert på kommer til uttrykk i personvernlovgivningen. Det er dessuten viktig at forordningen er formulert slik at behandling av personopplysninger i bevaringsinstitusjoner er omfattet av et tilstrekkelig vidt unntak – et unntak som favner historiske, statistiske og vitenskapelige formål.

Det er videre et poeng at verken forordningsutkast eller fortalen viser til bevaringsinstitusjoner generelt eller arkiv eller bibliotek spesielt. Dette kan tyde på at behandling av personopplysninger i disse institusjonenes utførelse av sitt samfunnsoppdrag ikke har blitt vurdert fullt ut av kommisjonen.

Dagens lovgivning og behov for videreføring av denne i forordningen

Den norske personopplysningsloven bygger på EUs personverndirektiv (Direktiv 95/46/EF). Ved implementering av dette direktivet i norsk rett er det inntatt en rekke presiseringer som sikrer retten til å bevare arkivmateriale og annet materiale som skal bevares for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål. Forholdet mellom personvern hensyn og arkiv hensyn er også uttrykkelig regulert i personopplysningsloven og i arkivloven, jf. personopplysningsloven §§ 27 og 28 og arkivloven § 9.

Det følger blant annet av personopplysningsloven § 28, første og andre ledd at:

Den behandlingsansvarlige skal ikke lagre personopplysninger lenger enn det som er nødvendig for å gjennomføre formålet med behandlingen. Hvis ikke personopplysningene deretter skal oppbevares i henhold til arkivloven eller annen lovgivning, skal de slettes.

Den behandlingsansvarlige kan uten hinder av første ledd lagre personopplysninger for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål, dersom samfunnets interesse i at opplysningene lagres klart overstiger de ulempene den kan medføre for den enkelte. Den behandlingsansvarlige skal i så fall sørge for at opplysningene ikke oppbevares på måter som gjør det mulig å identifisere den registrerte lenger enn nødvendig.

Kulturdepartementet mener det er nødvendig å inkludere en tilsvarende bestemmelse i forordningen. Vi mener det er viktig at det samtidig sikres en rett til å regulere offentlig dokumentasjonsforvaltning nasjonalt. Dette vil blant annet innebære en rett til å videreføre dagens arkiv- og pliktavleveringsregelverk. Denne retten vil omfatte bevaring av offentlige arkiver, bevaring av arkiver fra etater som er underlagt offentlighetslovens innsynsregler, bevaring av arkiver fra private aktører som utfører oppgaver for det offentlige og regler for det nasjonale nettarkivet.

Temaer av særskilt betydning for Kulturdepartementet

Kulturdepartementet har identifisert følgende temaer som er av særskilt betydning for vår sektor:

- Rett til å behandle data på særskilt grunnlag (artikkel 83)
- Retten til å bli glemt (artikkel 17)

Retten til å behandle data for historiske, statistiske og vitenskapelige formål

Vi har merket oss at kommisjonen, i sitt siste utkast til forordningstekst, har gått bort fra formuleringen ” historiske, statistiske og vitenskapelige forskningsformål” og velger å heller benytte begrepet ”historiske, statistiske og vitenskapelige formål”. Dette mener vi er en god utvikling av teksten, som er med på å sikre at unntakene har tilstrekkelig omfang. Vi mener det er viktig å sikre at denne formuleringen beholdes også i senere utkast.

Behandling av data for historiske, statistiske og vitenskapelige formål reguleres blant annet i forordningen artiklene 5, 9 og 83 (i utkast av 22. juni 2012). Disse artiklene må ses i sammenheng.

Behandling av personopplysninger for historiske, statistiske og vitenskapelige formål angis som et av de rettslige grunnlagene for rettmessig å kunne behandle personopplysninger. Behandling av data med hjemmel i disse formålene reguleres særskilt i artikkel 83.

Det er viktig at den reviderte formuleringen beholdes i det endelige utkastet. Noe av årsaken til dette er at bruk av begrepet "forskningsformål" vil medføre at rekkevidden av artikkel 83 og om denne er å anse tilstrekkelig til å omfatte den databehandling som skjer i de norske bevaringsinstitusjonene, avhenger i stor grad av hvordan begrepet "forskning" forstås. Det vil være EUs definisjon av begrepet forskning som er avgjørende for bestemmelsens omfang. Det er en viss mulighet for at det vil kunne påstås at bestemmelsen ikke omfatter verken oppbevaring hos arkivskaper eller senere avlevering og oppbevaring i arkivinstitusjoner for historiske formål som ikke strengt tatt er vitenskapelige/forskningsbaserte. Bestemmelsen vil også kunne skape problemer for opprettholdelsen av et norsk nettarkiv. Noe av utfordringen med å snevre inn behandlingsgrunnlaget til "forskning" er også at det kan være utfordrende å identifisere hvilket arkivmateriale det faktisk vil være et forskningsbehov for i ettertiden. Det er også mye arkivmateriale som er i bruk som ikke brukes til forskning men til annen type dokumentasjon.

En slik tolkning er dessuten mye snevrere enn det som i dag følger av arkivloven og pliktavleveringsloven, der kulturell verdi i seg selv er sentralt for vurderingen av om et dokument er bevaringsverdig eller ikke. Vi viser i denne sammenheng til at det i gjeldende personopplysningslov er brukt uttrykket "historiske, statistiske og vitenskapelige formål". Per i dag er det altså ikke nedfelt noe krav om forskningshøyde knyttet til de to førstnevnte begrepene.

Vi vil videre påpeke at i arkivsammenheng er bevaring av informasjon fra offentlige, tjenesteytende institusjoner i mange tilfeller avgjørende for å kunne etablere senere rettskrav, fordi arkivmateriale i stor grad inneholder dokumenter som brukes til dokumentasjon av slike krav. Dette vil for eksempel gjelde ved eiendomstvister og i erstatningssaker mot det offentlige.

Velfungerende offentlige arkiver er dessuten en grunnleggende nødvendighet i et demokrati, for å sikre tilstrekkelig offentlig transparens. Det er derfor viktig at personvernregelverket primært tar sikte på å regulere *når* det er adgang til å behandle personopplysninger og konsekvensen av at disse reglene ikke følges. Når personopplysningene først er registrert og har vært i bruk, kan det være et vel så stort overtramp at disse slettes uten ytterligere merknad.

Kulturdepartementet er også skeptisk til at det er kommisjonen som skal vedta regler om ytterligere kriterier for når informasjon kan behandles med hjemmel i forordningens artikkel 83. Dette er lovgivning som bør gis av den enkelte medlemsstat.

Retten til å bli glemt

Retten til å bli glemt reguleres i forordningens artikkel 17. Den foreslåtte hovedregelen er at den enkelte kan kreve seg slettet når opplysningene ikke lenger er nødvendige for det formål de er innhentet. Dataansvarlig vil da ha plikt til å foreta sletting, med mindre nærmere spesifiserte vilkår er til stede. Et av vilkårene som kan begrunne videre

oppbevaring er at dette er nødvendig for historiske, statistiske og vitenskapelige forskningsformål, jf. artikkel 83, altså det samme som kan være lovlig behandlingsgrunnlag etter forslaget artikkel 6 nr. 2 og artikkel 9 nr. 2 bokstav i.

Rekkevidden av sletteretten etter artikkel 17 avhenger altså av rekkevidden av artikkel 83. Dersom artikkel 83 får en utforming i tråd med vårt forslag ovenfor vil artikkel 17 fremstå som relativt uproblematisk. Dersom artikkel 83 ikke gis et relativt vidt innhold, vil en slik bestemmelse i svært stor grad kunne begrense det kulturelle og forskningsmessige potensialet som ligger i arkivmateriale som skapes som ledd i en virksomhet og i det materialet som er laget hos bevaringsinstitusjonene.

Vi viser her til at personopplysningslovens hovedregel er at sletting i offentlige organers arkiver ikke kan skje dersom dette er i strid med arkivlovens bestemmelser om bevaring av offentlige arkiver (personopplysningsloven § 28 første ledd andre punktum). Videre kan senere behandling av personopplysninger for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål ikke anses uforenlig med de opprinnelige formålene med innsamlingen av opplysningene, forutsatt at det er foretatt en interesseavveining (personopplysningsloven § 11 andre ledd). Den siste bestemmelsen får anvendelse på materiale både i offentlig og privat virksomhet.

Det er dessuten viktig at det ikke åpnes for å sensurere innhold i den nasjonale hukommelsen som både Arkivverket og Nasjonalbiblioteket er varetakere av. I tillegg til behovet for en balansert, korrekt og mangfoldig dokumentasjon for historiske formål, er offentlige arkiver viktig for rettssikkerheten. Hensynet til rettssikkerhet inngår også i formålsparagrafen i den norske arkivloven. Dette aspektet er nok berørt i artikkel 17 punkt 5 i forslaget, men etter vår oppfatning på en så vag og innskrenkende måte, jf. samme artikkel punkt 4, at rettssikkerheten lett kan bli satt i fare. Faren for at uheldig sletting skjer vil etter de foreslåtte reglene være til stede også etter avlevering til arkivinstitusjon, men størst vil faren være før slik avlevering skjer. Det vil altså ikke hjelpe å gi materiale som er lagret i bevaringsinstitusjoner et tiltrekkelig vern. Offentlig arkivmateriale må sikres fra det tidspunkt arkivdokumentet blir til.

Retten til å kreve seg slettet, i hvert fall i offentlige arkiver, bør etter vår oppfatning være mye mer innskrenket enn det som er foreslått i utkastet til forordning. Det systemet som i dag finnes i den norske lovgivningen, jf. personopplysningsloven § 28 tredje og fjerde ledd, er etter vår oppfatning langt mer balansert og hensiktsmessig. Der går det fram at det må fattes vedtak av kompetent myndighet for hver gang en registrering ønskes slettet. Dette sikrer en interesseavveining på en helt annen og mer betryggende måte enn det som synes å følge av det foreliggende forordningsutkastet.

Konklusjon

Vi ber om at Justisdepartementet går inn for en løsning som tilsvarende den norske personopplysningslovens regler for bevaring av informasjon for historiske, statistiske og vitenskapelige formål. Vi ber videre om at Justisdepartementet går inn for å sikre en

videreføring av retten til å regulere håndtering av personopplysninger for historiske, statistiske og vitenskapelige formål på et nasjonalt nivå.

Med hilsen

Christine Hammen (e.f.)
avdelingsdirektør

for Karen Haug-Aronsen
seniorrådgiver